

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію

Марко Марини Михайлівни

«Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій у професійній діяльності»

на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук

зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Необхідність розв'язання проблеми підвищення якості освіти, починаючи з початкової школи, визнана в Україні на рівні державної стратегії. У Концепції Нової української школи основною метою визнано створення школи, в якій буде приємно навчатись; де прислухаються до думки кожного учня, вчать критично мислити, не боятись висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами.

Очевидно, що Нова школа потребує нового вчителя, який має стати основним агентом змін. Новий учитель має бути готовим до впровадження інноваційних технологій навчання. Особливої уваги від учителя потребують навчально-ігрові технології, оскільки в початкових класах відбувається поступовий перехід учнів від ігрової до навчальної діяльності. Тому дослідження М. М. Марко є своєчасним і вкрай необхідним для прискорення темпів розбудови Нової школи в Україні.

У дисертації гарно виписаний науково-методологічний апарат дослідження, матеріал викладено в чіткій логічній послідовності. У вступі чітко представлено суть проблеми, вдало визначено об'єкт і предмет дослідження. Зрозумілими й конкретними є мета й поставлені для її досягнення завдання. Мета дослідження визначена з передбаченням кінцевого результату, а завдання дослідження дають повну картину про спрямованість наукового пошуку на конкретні проміжні результати й послідовність їх одержання.

У дисертації здійснено досить повний і чіткий дефінітивний аналіз

основних понять дослідження та їх трактування у філософській, соціологічній, психологічній і педагогічній літературі. Особливе місце відведено розкриттю сутності гри як складного соціокультурного феномену, проблемі використання гри в навчальних цілях, а також характеристиці дидактичних ігор.

Гарно описана методологія дослідження, яка базується на логічному поєднанні методологічних підходів: системного, діяльнісного, компетентнісного, особистісно орієнтованого. Синтез цих підходів уможливив розгляд процесу формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій в різних аспектах, ракурсах і вимірах, забезпечивши його цілісність та ефективність.

Дисеранткою вдало розроблено програму дослідження, яка містить завдання, етапи, методику проведення та засоби діагностування.

Підтримуємо думку автора, що вдале застосування навчально-ігрових технологій може докорінно змінити методологію, надати нової якості організації та здійсненню освітнього процесу в початковій школі.

Дисеранткою досить детально висвітлено сутність, педагогічні можливості, типологію, принципи та етапи розробки навчально-ігрових технологій; здійснено структурно-логічний аналіз готовності як психолого-педагогічної категорії; теоретично обґрунтовано процес формування готовності майбутніх педагогів до застосування навчально-ігрових технологій у професійній діяльності.

Дослідниця пропонує досить вдале й вичерпне означення готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій у професійній діяльності, яку автор розуміє як інтегровану якість особистості, що пов'язана з мотиваційною, когнітивною та операційно-діяльнісною сферами та усвідомленням важливості активізації освітнього процесу шляхом застосування навчально-ігрових технологій і необхідності гармонійного поєднання навчання та гри в початковій школі.

Особливого схвалення заслуговує здійснений дисертанткою компонентно-структурний і структурно-функціональний аналіз процесу формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій. Досить чітким і повним є опис компонентів, критеріїв і такої готовності.

Погоджуємось з дослідницею, що педагогічні можливості навчально-ігрових технологій підвищують ефективність освітнього процесу незалежно від змісту й особливостей викладання шкільних предметів, оскільки для молодшого шкільного віку навчально-ігрові технології є сензитивною формою освоєння навколишньої дійсності.

Дисертанткою розроблена структурна схема типової навчально-ігрової технології, яка містить системно впорядковану сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних компонентів, етапи розробки та документи, які її регламентують.

Запропоновані дослідницею педагогічні умови стали основою реалізації структурно-функціональної моделі формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій. На нашу думку, дисертантці вдалось досить детально описати, обґрунтувати й перевірити ефективність визначених педагогічних умов і реалізації моделі.

Сильною стороною дисертації є організоване експертне оцінювання педагогічних можливостей навчально-ігрових технологій та ігор і здійснений аналіз його результатів з визначенням коефіцієнта конкордації. Досить насыченою, інформативною та обґрунтованою є запропонована дисертанткою структурно-функціональна модель формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій.

У тексті детально описано кожний блок моделі, вказані її основні характеристики; доведена необхідність дотримання кожного із вказаних принципів; обґрунтовано потребу застосування конкретних форм і методів навчання студентів.

Результати експерименту уміло й грунтовно проаналізовано на відповідному науковому рівні із застосуванням математичних і статистичних методів, систематизація та узагальнення одержаних даних відображають належну дослідницьку кваліфікацію дисертантки.

Наведені в дисертації факти та аргументи дозволяють зробити загальний висновок, що відповідне вдосконалення змісту, форм, методів і технологій навчання в педагогічних університетах з дотриманням визначених дисертанткою педагогічних умов суттєво впливає на формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій.

Висновки, що сформульовані дисертанткою, чітко й повно розкривають за поставленими в роботі завданнями основні надбання та результати дослідження. Зміст дисертації з достатньою повнотою відображені в авторефераті.

Разом із тим, до проаналізованої роботи й автореферату дисертації є деякі зауваження:

1. На нашу думку, дисертація дещо переобтяжена аналізом загальновідомих теоретичних положень і визначеннями загальновідомих у педагогіці понять, таких як: форма, метод, модель, інтеграція та інші. Натомість, ні в основному тексті, ні в додатах немає прикладів конкретних навчально-ігрових технологій чи хоча б короткого сценарію їх застосування. Немає в тексті і конкретних прикладів результатів ігрового проектування студентів.
2. У розділі 1 автор розглядає теоретичні основи формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій здебільшого з погляду вітчизняної педагогічної науки та практики. На наш погляд, варто було б розглянути та порівняти у зазначеному ракурсі систему подібної професійної підготовки у країнах близького та дальнього зарубіжжя.

3. Практичне значення дослідження було б більш обґрунтованим, якби дисерантка відобразила в роботі критичний аналіз результатів упровадженої авторської методики викладачами інших вищих закладів освіти. На наше переконання, це дало б змогу авторові вдосконалити зміст спецкурсу «Навчально-ігрові технології в початковій школі» та навчально-методичного посібника «Граючи, навчаємо молодших школярів».
4. У контексті реалізації другої педагогічної умови щодо відбору змісту навчальних дисциплін, орієнтованих на формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій, авторові варто було б детальніше розкрити зміни, які пропонується внести в тематику різних навчальних дисциплін задля сприяння досягненню мети дослідження.
5. Надзвичайно важливе значення для формування досліджуваної готовності у майбутніх учителів початкових класів має самостійна робота з проектування різних видів освітньої діяльності, у т.ч. пов'язаних з навчально-ігровими технологіями, що актуально й з огляду на європейські стандарти професійної підготовки педагогів. Однак, на жаль, саме цій важливій проблемі у дисертації не приділено достатньої уваги.
6. Висновки до розділів і загальні висновки досить об'єктивно розкривають сутність отриманих наукових результатів. Однак стиль подання окремих положень висновків має форму наукового звіту або звіту про виконаний обсяг роботи. Також інколи текст переобтяжений складними лексичними конструкціями, які заважають належним чином сприймати авторську думку.

Незважаючи на вказані недоліки, М. М. Марко в цілому зуміла розробити авторський підхід щодо формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій.

Результати дослідження підтвердили як актуальність теми дисертації, так і ефективність запропонованих педагогічних умов, моделі й методики їх реалізації. Наукова новизна й теоретична значущість дисертації без сумніву складають наукову цінність здійсненого дослідження.

В опублікованих за темою дисертації статтях у фахових наукових виданнях України та публікаціях у збірниках наукових праць і матеріалів конференцій досить повно викладені основні наукові положення, що представлені в дисертації.

Зміст дисертації, логіка і послідовність викладу та доказовість положень і висновків свідчать про завершене наукове дослідження, в якому розв'язано концептуальні науково-практичні завдання, поставлені автором.

Тому виявлені недоліки не впливають на загальний рівень здійсненого дослідження. Дисертація Марко Марини Михайлівни «Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій у професійній діяльності» є самостійним, новаторським дослідженням, відповідає п.п. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами), вимогам спеціальності 13.00.04. Авторка заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Доктор педагогічних наук, професор

проректор з наукової роботи

Вінницького державного педагогічного

університету імені Михайла Коцюбинського

Коломієць А. М.

